

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

Факультет педагогіки і психології

“Затверджено”

На засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М. П. Драгоманова
Протокол № __ від «__» _____ 2020р.
Голова Приймальної комісії
_____ Андрущенко В. П.

Рекомендовано

Вченою радою Факультету
педагогіки і психології
Протокол №_ від «__» _____ 2020р.
Голова Вченої ради
_____ Олефіренко Т.О.

**Програма вступного фахового випробування
з педагогіки та основ науково-педагогічних досліджень
для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,
при вступі на навчання для здобуття ступеня
магістра (1 рік 9 місяців)
на базі здобутого ступеня бакалавра /
освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста**

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність 013 «Початкова освіта»

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Становлення України як самостійно держави, її національне відродження та перехід до ринкових відносин кардинально впливають на роль спеціалістів з вищою освітою. Особливе місце серед них посідають майбутні педагоги як високо компетентні і всебічно освічені фахівці, рівень підготовки яких повинен забезпечити соціально-педагогічні потреби суспільства в умовах реалізації «Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті».

Побудова національної системи освіти в Україні передбачає новий підхід до професійної підготовки майбутніх кадрів, спрямований на подолання кризи в освіті, яка виявляється, передусім, у невідповідності знань студентів запитам особистості, суспільним потребам і світовим стандартам, у знеціненні соціального престижу освіченості та інтелектуальної діяльності. Основним критерієм роботи навчального закладу є рівень підготовленості випускників, раціональне поєднання їх теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці.

Головним завданням вступного фахового випробування для вступників спеціальності «Початкова освіта» ступеня «Бакалавр» на ступінь «Магістр» є перевірка відповідності рівня підготовки майбутніх фахівців Галузевому стандарту вищої освіти за спеціальністю 013 «Початкова освіта». Державна атестація є свідченням готовності особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності.

Програма фахового випробування покликана перевірити рівень фахової компетентності майбутнього вчителя початкової школи, що відповідає його освітньо-кваліфікаційній характеристиці. Вона сприяє виявленню рівня фундаментальної та спеціальної підготовки майбутнього фахівця ОКР «Бакалавр».

Об'єктом оцінювання мають бути структурні компоненти навчальної діяльності, а саме:

— змістовий компонент – знання про об'єкт вивчення (уявлення, поняття, явища тощо, в т.ч. про правила, засоби його перетворення, вимоги до результату; складові та послідовність виконання завдання як одиниці навчальної діяльності і т.д.). Обсяг знань визначений навчальними програмами, державними стандартами;

— операційно-організаційний компонент – дії, способи дій (вміння, навички).

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТА НА ВСТУПНОМУ ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ (ТІЛЬКИ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ)

За шкалою університету	Визначення	Характеристика відповідей абітурієнта	
		на питання теоретичного змісту	на питання практичного змісту
0-99 бали	Низький	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету, тому його	Обсяг розв'язаних задач < 50%. У абітурієнта відсутні

		відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Наявна повна відсутність уміння міркувати.	вміння розв'язувати практичні завдання або виявляються ситуативно з помилками.
100-139 балів	Задовільний	Відповіді на питання білету носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінням міркувати, його відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту запитання.	Обсяг розв'язаних задач у межах 50-75%. Абітурієнт допускає помилки при вирішенні завдань як репродуктивного, так і творчого рівнів
140-169 балів	Достатній	У відповідях на питання білету допускаються деякі неточності або помилки не принципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей. Помітне прагнення абітурієнта логічно розмірковувати при відповіді на питання білета.	Обсяг правильно розв'язаних задач > 75%. Результат розв'язування практичних завдань містить окремі неточності і незначні помилки.
170-200 балів	Високий	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання білету. Його відповіді свідчать про розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу закономірностей, характеризуються логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них.	Обсяг правильно розв'язаних задач = 100%. Кожна розв'язана задача супроводжується ґрунтовним поясненням. Абітурієнт без помилок вирішує завдання як репродуктивного, так і продуктивного рівнів.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0-99 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Структура вступного фахового випробування для спеціальності «Початкова освіта» включає перевірку теоретичних знань та практичних умінь з навчальної

дисципліни: педагогіка.

Програмні питання з дисципліни педагогіка сформовані на підставі програмних курсів „вступ до спеціальності”, „загальні основи педагогіки”, „дидактика”, „теорія та методика виховання”, „історія педагогіки”, „основи науково-педагогічних досліджень”.

3.1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Педагогічна діяльність у суспільстві.

Людина і суспільство. Місце і роль педагога у суспільному розвитку. Гуманістична спрямованість професії педагога. Загальні функції педагогічної діяльності та педагогічні вміння вчителя.

Характеристика професійного стандарту "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти". Види трудових функцій вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти та їх характеристика.

Тема 2. Предмет педагогіки та її основні категорії.

Об'єкт, предмет і завдання педагогіки. Її основні категорії: виховання, навчання, розвиток, освіта, формування, соціалізація. Характеристика ключових ознак виховання. Педагогічний процес як цілісна система. Виховання в широкому та вузькому значеннях.

Джерела та складові частини педагогіки початкової школи. Актуальні проблеми виховання й навчання молодших школярів у період трансформації суспільства та реформування освіти.

Тема 3. Методологічні основи педагогіки. Галузі педагогічної науки.

Методологія педагогіки, характеристика рівнів методологічних знань: філософського, загальнонаукового, конкретнаукового, технологічного.

Зв'язок педагогіки з іншими науками та структура навчальної дисципліни.

Місце педагогіки початкової школи в сучасній педагогічній науці, її змістове та функціональне оновлення.

Тема 4. Методи наукових досліджень у педагогіці.

Класифікація педагогічних досліджень (фундаментальні, прикладні, розробки). Система методів педагогічного дослідження (загальнонаукові, емпіричні, методи математичної статистики).

Тема 5. Поняття про мету виховання, критерії цілепокладання в педагогіці.

Історія виховних парадигм та концепцій (школа навчання, школа праці, школа самореалізації особистості, вільна школа). Визначення мети виховання. Ієрархія цілей виховання. Компоненти мети виховання (ідеал, зразок, модель).

Соціально-економічна зумовленість мети виховання, її ідеологічні орієнтири на сучасному етапі розвитку держави.

Визначення мети виховання в законі України “Про освіту” та інших урядових документах (“Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ ст.”, “Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти” тощо).

Характеристика складових частин виховання. Складові виховання та їх характеристика. Характеристика завдань (конкретних цілей) кожної зі складових частин, їх взаємозв'язок, механізми поєднання.

Тема 6. Поняття розвитку особистості, рушійні сили та закономірності розвитку.

Розвиток людини як процес становлення та формування її особистості під

впливом зовнішніх і внутрішніх, керованих і некерованих факторів. Провідна роль цілеспрямованого виховання й навчання в цьому процесі.

Напрямки розвитку: анатомо-фізіологічний, психічний, соціальний.

Фактори розвитку: спадковість, середовище, виховання. Характеристика кожного з факторів.

Соціалізація як процес засвоєння індивідом соціального досвіду, цінностей, норм, установок та активного входження у систему соціальних зв'язків.

Тема 7. Закони і закономірності становлення особистості.

Характеристика рушійних сил, основних діалектичних закономірностей розвитку людини.

Характеристика закономірних зав'язків між зовнішніми та внутрішніми факторами, специфікою організації та здійснення педагогічного процесу і результатів розвитку людини.

Активність, діяльність, спілкування, їх функції в розвитку особистості. Діяльність як активна форма ставлення людини до оточуючої дійсності. Види діяльності: ігрова, навчальна, трудова, спортивна, художня, громадська. Поняття провідної діяльності у різні вікові періоди.

Спілкування як один з універсальних способів вияву групової форми буття людей.

Активність, її прояви та рівні. Соціальна та особистісна активність, їх взаємодія.

Тема 8. Вікова періодизація в педагогіці.

Періодизація як поділ цілісного життєвого циклу людини на вікові відрізки, що вимірюється роками. Відносна рухливість меж вікових періодів. Анатомофізіологічні, психічні та соціальні властивості кожного періоду (вікові особливості).

Молодший шкільний вік. Показники готовності дитини до навчання: звичка до розумових зусиль, зосередженість у роботі, вміння слухати вчителя та виконувати його вказівки. Розвиток пізнавальної діяльності молодшого школяра.

Наочно-образна пам'ять молодшого школяра, сучасні методи її розвитку. Розвиток мислення в молодшому шкільному віці: від емоційно-образного до образно-логічного.

Ігрові технології в початковій школі, їх відмінність від ігрових методик розвитку дітей в дошкільному закладі.

Тема 9. Поняття про систему освіти і виховання в Україні. Законодавчі і нормативні документи про освіту.

Характеристика основних законодавчих та нормативних документів про освіту: Закон України „Про освіту”(2017), Закон України „Про загальну середню освіту” (1999), Державна національна програма „Освіта”(Україна ХХІ століття), „Декларація про освіту”.

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

ТЕМА 10. Сутність процесу виховання

Характеристика виховного процесу. Виховання як суспільне та педагогічне явище. Його складові: виховання, самовиховання і перевиховання. Його діалектика і рушійні сили.

Найважливіші закономірності та принципи виховного процесу.

Відповідність виховання віковим особливостям учнів. Індивідуальний, особистісний підхід до виховання.

Структура виховного процесу. Етапи процесу виховання. Комплексний підхід до виховання.

Національно-патріотичне виховання української молоді, його завдання, принципи та шляхи здійснення.

ТЕМА 11. Методи виховання

Поняття про методи і прийоми виховання. Різні підходи до класифікації методів виховання. Характеристика окремих груп методів виховання.

Методи формування свідомості особистості. Можливості їх використання і особливості застосування у початковій школі.

Методи організації діяльності й досвіду суспільної поведінки, їх призначення та особливості використання.

Методи стимулювання особистості до позитивної поведінки, умови їх успішного використання.

Методи самовиховання, їх призначення. Особливості навчання учнів початкової школи самовихованню.

Вимоги до вибору методів виховання.

ТЕМА 12. Колектив і особистість. Виховне значення колективу

Теорія колективу у спадщині видатних педагогів. Поняття “колектив”, його ознаки. Структура колективу: формальна (первісний, загальношкільний колектив, проблеми їх взаємозв’язку), неформальна (наявність мікрогруп та їх лідерів). Стосунки у колективі: гуманні, нейтральні, асоціальні, ділові і особисті. Проблеми взаємовідносин колективу і особистості. Вплив колективу на розвиток особистості. Проблема булінгу у сучасних дитячих колективах, її профілактика та робота вчителя.

Стадії розвитку колективу та роль педагога на кожній із них.

Колектив як засіб формування здатності учнів до співпраці. Шляхи формування колективу: висунення перспектив, спільна діяльність дітей; традиції, діалектика вимог педагога; створення активу, організація суспільної думки, гуманного стилю спілкування дітей, тону у колективі, колективні творчі справи.

ТЕМА 13. Змістові напрямки виховання (розумове, моральне, естетичне, трудове, фізичне та ін.)

Сутність та завдання розумового виховання учнів початкової школи. Розуміння завдань розумового виховання класиками вітчизняної та зарубіжної педагогіки.

Формування мислення та мислительних дій і операції в учнів початкової школи у освітньому процесі. Формування загально-навчальних умінь молодших школярів. Формування наукового світогляду особистості. Структурні елементи світогляду: знання, погляди, переконання, ідеали, почуття. Педагогічний такт учителя щодо світоглядних понять, думок, які формуються у дітей.

Поняття про мораль. Формування моральної культури особистості. Моральні цінності та морально-етичні норми, що історично склалися в народі: повага і любов до вільної праці, утвердження ідеалів добра, краси, гуманних стосунків, знання свого родоводу. Народна педагогіка, відображення у ній морально-етичних норм народу.

Зміст морального виховання учнівської молоді сьогодні. Методи та форми морального виховання.

К.Д.Ушинський, А.С.Макаренко, В.О.Сухомлинський, сучасні педагоги та психологи про шляхи виховання дисциплінованості. Дисципліна і культура поведінки школярів: мета, завдання, зміст.

Сутність та завдання трудового виховання молодших школярів. Формування психологічної та практичної готовності підростаючого покоління до праці. Досвід трудового виховання у педагогічній спадщині України та закордоном.

Види дитячої праці й умови її ефективності у вихованні. Вимоги до організації дитячої праці. Система трудового виховання: трудове навчання (з елементами політехнічної освіти) різноманітні види дитячої праці, робота з профорієнтації. Реалізація кожного компоненту системи трудового виховання у початковій школі.

Шляхи трудового виховання, привчання до систематичної праці у процесі навчання, праця у позакласній роботі, праця дітей у сім'ї. Методика організації різних видів трудової діяльності молодших школярів.

Поняття про естетику, естетичне виховання, естетичну культуру. Завдання естетичного виховання, його зв'язок з іншими аспектами виховання особистості.

Засоби естетичного виховання. Головний засіб естетичного виховання молодших школярів – знайомство з культурою народу, традиціями, побутом. Характерні особливості усної народної творчості, народного образотворчого мистецтва України; народні ремесла.

Шляхи естетичного виховання. Виховання на уроках естетичного циклу.

Форми роботи з естетичного виховання, естетична освіта, розвиток естетичних почуттів, організація художньо-творчої діяльності дітей.

Роль фізичного виховання у сучасному вихованні підростаючого покоління. Завдання фізичного виховання та збереження здоров'я дітей.

Засоби фізичного виховання: вправи, природні і гігієнічні фактори, їх використання у досвіді передових учителів. Система фізичного виховання, її елементи: уроки фізкультури, фізкультура у режимі шкільного дня; позакласна робота, позашкільна робота з фізичного виховання.

ТЕМА 14. Позакласна та позаіншльня виховна робота. Вчитель – класний керівник, його функціональні обов'язки

Основні завдання і функції класного керівника. Специфіка роботи класовода початкових класів.

Сутність та завдання позакласної виховної роботи. Класифікація форм позакласної виховної роботи, їх характеристика. Особливості методики планування та проведення класних годин, традиційних та нетрадиційних світ, КТС, гуртків, індивідуальної роботи з учнями та ін.

Сутність та завдання позашкільної виховної роботи з учнівською молоддю в Україні. Типи та види позашкільних закладів освіти, їх призначення та сучасні особливості роботи.

ТЕМА 15. Виховання дітей у сім'ї, робота школи з сім'єю

Поняття сім'ї та сімейного виховання. Типи сучасних сімей., їх функції. Сім'я – першооснова розвитку особистості дитини. Стилi сімейного виховання.

Благополучні та неблагополучні сім'ї. Умови благополучного та неблагополучного виховання дитини в сім'ї

Сучасні проблеми сімейного виховання. Психолого-педагогічні особливості діагностики сімей учнів.

Традиційні та нетрадиційні форми співпраці школи з батьками. Підвищення рівня педагогічної культури сім'ї. Методика організації і проведення батьківських зборів. Методика організації індивідуальної роботи вчителя з батьками.

ДИДАКТИКА

ТЕМА 16. Предмет і основні поняття дидактики

Дидактика – теорія освіти і навчання. Предмет дидактики – зміст освіти, принципи, методи організаційні форми і засоби навчальної діяльності.

Основні поняття дидактики: освіта, навчання, самоосвіта, принципи навчання, методи, засоби і форми організації навчання.

Дидактика і методика викладання окремих навчальних предметів, їх взаємозв'язок. Завдання дидактики в умовах відродження національної школи.

ТЕМА 17. Суть процесу навчання.

Двосторонній характер процесу навчання. Участь учня як суб'єкта у процесі навчання. Функції процесу навчання: освітня, виховна і розвиваюча, їх взаємозв'язок.

Протиріччя як рушійні сили процесу навчання. Формування і розвиток позитивних мотивів школярів.

Поняття про процес засвоєння знань. Етапи засвоєння знань.

Процес навчання як цілісна система, його компоненти, їх взаємозв'язки.

ТЕМА 18. Принципи навчання

Поняття про закономірності процесу навчання, їх характеристика.

Сутність принципів та правил навчання. Історія їх виникнення. Принцип наочності, його трактовка Я.А.Коменським, І.Г.Песталоцці, К.Д.Ушинським. Види навчальної наочності. Умови успішного використання наочності на уроці. Принцип науковості навчання. Опора на науку як джерело системи фактів, понять, закономірностей, яка проявляється у відборі, навчального матеріалу і застосуванні методів навчання. Шляхи забезпечення науковості у початковій школі. Принцип доступності навчання. Доступність засвоєння знань, формування умінь та навичок – наслідок зв'язку з рівнем розвитку школярів, з їх особистим досвідом. Принцип свідомості і активності навчання. Основні його аспекти: свідоме розуміння учнями навчального матеріалу; свідоме ставлення до навчальних занять, формування пізнавальної активності. Принцип міцності знань, умінь, навичок. Умови міцного засвоєння знань: виділення головної думки у навчальному матеріалі, зв'язок нових знань з життєвим досвідом учня, використання знань на практиці та ін. Принцип систематичності і послідовності навчання. Вимоги до вчителя: в системі навчального матеріалу потрібно відбити реальні відношення, зв'язок предметів, явищ. Врахування вікових та особистих особливостей у навчанні. Врахування попереднього рівня підготовки учнів. Підготовленість дитини до школи. Сучасний підхід до диференціації навчання. Виховний характер навчання. Взаємозв'язок принципів навчання.

ТЕМА 19. Зміст освіти

Поняття про зміст освіти, його складові: знання, уміння, навички; досвід

емоційного ставлення до навколишньої дійсності і своєї діяльності, досвід репродукційної творчої діяльності. Види освіти. Загальна, політехнічна освіта у школі. Зміст освіти – відображення стратегічної мети виховання.

Основні принципи відбору змісту шкільної освіти на сучасному етапі. Проблеми відповідності змісту освіти віковим можливостям учнів, особливості сприймання, розуміння життєвого досвіду учнів.

Основні документи, що відображають зміст початкової освіти, їх призначення, характеристика та структура (Державний стандарт загальносередньої початкової освіти; навчальний план; навчальні програми; навчальні підручники). Вимоги до них, структура.

Поняття про навчальні предмети, особливості навчальних предметів у початкових класах. Здійснення міжпредметних зв'язків у навчанні, створення інтегративних курсів.

Основні сучасні реформи змісту початкової освіти. Концепція НУШ. Компетентнісний підхід до освіти.

ТЕМА 20. Методи навчання

Поняття про методи навчання. Метод навчання – багатостороннє та багатограннє явище. Методи та прийоми навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання. Причини існування безлічі класифікацій методів навчання.

Історичний підхід вітчизняних та зарубіжних педагогів до вибору методів навчання (Я.А.Коменський, Ж.-Ж.Руссо, М.І.Пирогов, К.Д.Ушинський).

Методи навчання за джерело передачі інформації, їх призначення, особливості. Співвідносна характеристика окремих методів навчання і вимоги, які ставлять до їх виконання у навчальному процесі: пояснення, розповідь, бесіда, робота з підручником; спостереження, демонстрація, ілюстрація, використання ТЗН; вправи та їх види; підготовчі та вступні, пробні та тренувальні, творчі, контрольні; практичні, лабораторні та творчі роботи.

Групи методів навчання за характером пізнавальної активності учнів: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, методи проблемного викладу знань вчителем, частково-пошуковий і дослідницький метод навчання. Оптимальне поєднання пояснювально-ілюстративного та проблемного навчання. Диференційований підхід до учнів у проблемному навчанні.

Методи навчання за логікою розгортання змісту чи думки: індуктивний, дедуктивний, традуктивний і т.д.

Порівняльна характеристика методів навчання, їх конструювання. Проблема вибору методів навчання, комплексного їх застосування.

ТЕМА 21. Форми організації навчання

Види навчання, що історично сформувалися (догматичне, пояснювально-ілюстративне, програмоване, проблемне, розвивальне, модульне, дистанційне), їх особливості.

Поняття про організаційні форми навчання. Розвиток організаційних форм навчання. Братні школи в Україні і Білорусії у XVI-XVII ст. і виникнення класно-урочної системи навчання. Теоретичне обґрунтування класно-урочної системи навчання у працях Я.А.Коменського.

Урок як основна форма організації навчальної діяльності у сучасній школі. Класики педагогіки про вимоги до уроку. Сучасні вимоги до уроку: дидактичні,

організаційні, психологічні, етичні, гігієнічні.

Поняття про структуру уроку (макро- та мікро-), її елементи. Гнучкість, динамічність структури уроку. Поняття про типи уроку і особливості уроку у початковій школі. Інтегровані уроки, нестандартні уроки. Позаурочні форми навчання молодших школярів.

Форми організації навчальної діяльності учнів на уроці: індивідуальна, фронтальна, парна, групова, колективна. Особливості їх поєднання в уроці.

Домашня самостійна робота учнів, її види. Специфіка та організація самостійної роботи у ГПД. Етапи самопідготовки та функції вихователя на кожному з них.

Підготовка вчителя до уроку. Перспективна підготовка. Тематичне та поурочне планування навчального матеріалу. Особливості організації навчальних занять з шестирічними дітьми згідно умов НУШ.

ТЕМА 22. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів

Поняття «контроль», «оцінювання», «оцінка». Функції контролю та оцінки знань, умінь та навичок у школі. Призначення та види контролю у початковій школі.

Сутність оцінювання, його види. Формувальне оцінювання у сучасній початковій школі.

Критерії якості знань, умінь та навичок у методиках викладання різних предметів у початковій школі. Характеристика бальної системи оцінювання знань.

Педагоги-гуманісти минулого та сучасного про оцінювання знань (М.І.Пирогов про формалізм у оцінюванні знань, В.О.Сухомлинський та його підхід до оцінювання молодших школярів. Ш.О.Амонашвілі та метод навчання без оцінювання). Сучасні пошуки шляхів удосконалення перевірки і оцінки знань учнів й подолання формалізму.

ОРГАНІЗАЦІЯ І УПРАВЛІННЯ В ПОЧАКТОВІЙ ШКОЛІ (ШКОЛОЗНАВСТВО)

ТЕМА 23. Загальні основи управління та внутрішкільного керівництва і контролю

Поняття про управління, співвідношення понять «управління» і «керівництво». Принципи управління освітою. Методи управління та їх характеристика. Функції управління: загальні та спеціальні.

Органи державного управління освітою в Україні. Структура та функції органів управління освітою.

Загальні збори, рада, піклувальна рада, педагогічна рада загальноосвітнього навчального закладу. Органи колегіального управління і громадського самоврядування в школі.

Поняття про внутрішньошкільний контроль. Зміст внутрішньошкільного контролю, вимоги до нього. Види і методи внутрішньошкільного контролю. Організація внутрішньошкільного контролю в загальноосвітньому навчальному закладі. Особливості керівництва навчально-виховною роботою у початковій школі.

ТЕМА 24. Методична робота в школі та атестація педагогічних працівників за редакцією нової освітньої концепції «Нова українська школа».

Значення методичної роботи для підвищення рівня професійної підготовки

вчителя. Основні форми методичної роботи з учителями, їх характеристика.

Організація методичної роботи з учителями початкових класів в гімназіях, ліцеях, малокомплектних школах. Організація методичної роботи на діагностичній основі.

Підвищення кваліфікації та атестація педагогічних працівників. Сертифікація учителів.

3.5. ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

ТЕМА 24. Історія розвитку школи і педагогіки України

Виховання у східних слов'ян. Перші зразки педагогічної літератури. Братські школи в Україні. XVI – XVII ст. Київська Академія. Діячі Сімеон Полоцький, Феофан Прокопович, Стефан Яворський та ін. Зразки навчально-педагогічної літератури у XVI-XVII ст. Розвиток педагогічної думки XVII ст. у працях Г.С. Сковороди. Перша половина XIX ст. – педагогічні погляди Т.Г. Шевченка, О.В. Духнович та ідея народності виховання.

Освітня діяльність та педагогічні ідеї українських демократів кінця XIX – початку XXст. І.Я. Франка, П.А. Грабовського, М.М. Коцюбинського, Лесі Українки. Діяльність українських педагогів кінця XIX – початку XXст. Х.Д. Алчевської, Т.Г. Лубенця, Б.Д. Грінченка, С.В. Васильченка та ін.

Радянський період розвитку школи і педагогіки, його характеристика. Педагогічні погляди А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського.

ТЕМА 25. Історія розвитку педагогіки за межами України

Теорії виховання і освіти у працях педагогів-класиків XVII- XIX ст. (Я.А. Коменський. Д. Локк, Ж.-Ж. Руссо, І.Г. Песталоцці, А. Дістервег, Р. Оуен, К.Д. Ушинський Л.М. Толстой).

Напрями у розвитку зарубіжної педагогіки XX століття: теорія Спенсора; громадські виховання і трудова школа у працях Г.Кершенштейнера; теорія вільного виховання Е.Кей, Г. Шаррельмен, М. Монтесорі; теорія нового виховання і нових шкіл – Е.Демолен, С.Френе; експериментальна педагогіка – Д.Лай; вальдорфська школа; сучасні тенденції у розвитку педагогіки.

3.6. ОСНОВИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Методологія і методи наукових досліджень.

Тема 1. Методологія педагогічного дослідження.

Мета і завдання курсу. Сучасний стан розвитку педагогічної науки, реалії та перспективи. Визначення науки як форми суспільної свідомості, закони та закономірності її розвитку. Методологія педагогіки. Співвідношення методології, теорії, практики. Визначення принципів дослідження, їх суть і особливості, взаємозв'язок, цілісність педагогічного процесу. Комплексне використання методів дослідження проблем педагогіки: об'єктивність, достовірність, повнота дослідження, поєднання історизму з сучасними досягненнями науки, принцип поєднання здійснення педагогічного процесу з уміннями та навичками дослідника; вивчення явища в діалектичному розвитку в процесі природної зміни та інші принципи. Засоби реалізації методологічних принципів в педагогічному дослідженні. Загальні вимоги до наукових досліджень у педагогіці повнота та об'єктивність розкриття результатів пошуку, практична спрямованість, дотримання вимог Держстандарту в оформленні,

тощо.

Тема 2. Методи дослідження педагогічних явищ та процесів.

Поняття методу дослідження. Характеристика основних груп методів дослідження: теоретичні, емпіричні. Співвідношення загальнонаукових методів та методів педагогічного дослідження. Специфіка використання теоретичних та емпіричних методів в педагогічних дослідженнях. Умови оптимального вибору методів дослідження на різних етапах його організації. Педагогічний експеримент. Його сутність, вимоги до організації та проведення. Місце соціологічних, соціометричних та математичних методів у педагогічному дослідженні. Нетрадиційні методи дослідження навчально-виховного процесу в початкових класах. Основні вимоги до вибору методів дослідження, вдосконалення методики їх використання.

Логіка наукового дослідження та особливості науково-дослідної роботи студентів.

Тема 3. Науково-категоріальний апарат дослідження.

Поняття теми та проблеми в науковому дослідженні. Їх співвідношення та вплив на визначення об'єкту і предмету дослідження. Мета і завдання дослідження. Зумовленість мети темою дослідження: її реальність, чіткість, спрямованість на результат дослідження. Завдання дослідження на шляху руху від мети до результату. Наукова новизна дослідження, практична спрямованість, апробація та впровадження результатів дослідження. Вимоги до використання науково-категоріального апарату дослідження. Гіпотеза дослідження.

Тема 4. Проектування загальної моделі дослідження.

Загальна логіка та структура дослідження. Залежність структури дослідження від його мети та завдань. Обґрунтування актуальності теми дослідження та складання проспекту науково-дослідної роботи з її етапами та термінами виконання. Розробка загального задуму та концепції дослідження. Визначення бази та виборки експериментального дослідження: навчально-виховний заклад, групи дітей, учасники дослідження. Формування гіпотези дослідження на основі знання про стан навчання чи виховання, сучасних технологій, навчально-освітньої діяльності та бачення перспектив розвитку.

Тема 5. Особливості дослідницької роботи з вивчення літературних джерел.

Вимоги Держстандарту до паспортизації першоджерел наукової роботи. Способи паспортизації першоджерел. Послідовність роботи над літературними джерелами, особливості даного виду діяльності. Класифікація джерел за проблематикою, рубрикація та її підпорядкованість темі дослідження. Прийоми роботи із бібліографічними сайтами Internet.

Тема 6. Вивчення стану функціонування предмету дослідження.

Розробка методики констатувального етапу дослідження: завдання, методи, зміст аналізу стану функціонування предмету дослідження. Критерії, параметри, показники оцінки результату проведення констатувального експерименту. Обробка його результатів: схеми, малюнки, таблиці, тощо; математична обробка результатів. Пошук причин недостатньої ефективності функціонування предмету дослідження. Оформлення результатів констатувального етапу дослідження. Висновки.

Тема 7. Методика формувального експерименту та її реалізація.

Розробка методики експерименту як засобу перевірки його гіпотези: завдання, методи та зміст оновлення освітньо-виховної діяльності чи вдосконалення природних умов. Поетапне впровадження методики експерименту та технологія фіксації і обробки результатів. Вибір форми та способів опису впливу інноваційних підходів на результати навчальної діяльності учнів чи їх виховання, формування чи розвитку особистості. Порівняльний аналіз результатів контрольних та експериментальних груп дослідження. Обґрунтування ефективності вдосконаленого навчально-виховного впливу нової методики навчання чи виховання порівняно з усталеною. Якісний аналіз контрольного експерименту. Оформлення тексту експериментальної частини дослідження. Додатки, ілюстрації.

Тема 8. Оформлення та теоретичне обґрунтування результатів наукового дослідження.

Органічне поєднання висновків попередніх розділів у єдине закінчення, що є узагальненням всього дослідження. Складові структурні частини закінчення. Особливості ведення бібліографії за останніми вимогами Держстандарту (посилання на повне зібрання творів і окремих томів, на монографію, хрестоматію, збірник, на статтю з томів наукових творів, журнальну чи газетну публікацію, матеріали на електронних носіях та ін.). Вимоги до виконання, змісту та оформлення схем, таблиць і малюнків. Додатки, ілюстрації, види та форми подання в педагогічному дослідженні. Вимоги до оформлення готового дослідження, особливості оздоблення роботи. Рецензування, апробація та подача до захисту дипломної майстерської роботи.

Тема 9. Впровадження результатів дослідження та оцінка його ефективності.

Фундаментні та прикладні дослідження, розробки. Науково-дослідні роботи теоретичного та експериментального характеру. Види оформлення результатів дослідження. Програми, методичні рекомендації, монографії, статті, лекції, доповіді. Шляхи впровадження результатів дослідження в практику навчання і виховання. Критерії та методи визначення ефективності педагогічного дослідження.

Тема 10. Особливості науково-дослідної роботи студентів, що навчаються за спеціальністю “Початкове навчання”.

Своєрідність об’єкта та предмета дослідження з педагогіки початкової школи. Традиційність вступної і теоретичної частини дослідження. Особливості експериментальної перевірки наукової гіпотези в умовах педагогічного процесу в початкових класах. Потреба глибокого знання особливостей психології молодших школярів, процесів росту, розвитку та формування особистості учнів 1-4 класів. Своєрідність наукової новизни та практичної спрямованості досліджень на замовлення шкіл. Орієнтація молодих дослідників на продовження роботи над вивченням, аналізом проблеми теорії та практики перебудови початкової школи, навчально-виховного процесу в 1-4 класах.

4. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання

випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

5. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Факультет педагогіки і психології

Ступень: «Магістр»

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 013 «Початкова освіта»

На базі ступеня/ ОКР: «Бакалавр»; «Спеціаліст»

Вступне фахове
випробування

Екзаменаційний білет № 56

1. Педагогіка як наука про виховання людини. Мета і завдання виховання громадянина вільної і незалежної України.
2. Принципи навчання, їх визначення, характеристика та класифікації. Регулятивна роль принципів в організації діяльності вчителя та учнів.
3. Загальні методи виховання та їх класифікація. Добір методів виховання у відповідності до мети, принципів, змісту, умов виховання, віку дітей.
4. Методи науково-педагогічних досліджень у практиці роботи учителя початкових класів. Класифікація та характеристики видів дослідження, структурні компоненти дослідження, їх сутність.

Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ імені М. П. Драгоманова
Протокол № __ від «__» _____ 2020р.

Голова фахової комісії _____ / _____ /
Підпис Прізвище, ім'я, по-батькові

6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бегей В.М. Управління загальноосвітньою школою на демократичних засадах. – Львів: ЛДУ, 1995.
2. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. – К.:ВВП «Компас», 1997. – 64 с.
3. Бондар В. І. Дидактика. – К., Либідь, 2005. – 264 с.
4. Веретенко Т.Г. Загальна педагогіка: - К.- 2004.
5. Габович А.Г., Головань С.М. Основи наукових досліджень: Підручник. – К.:ДУІКТ, 2006.

6. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
7. Закон України „Про освіту”.К – 1991.
8. Закон України « Про загальну середню освіту » // Інформаційний збірник МО України. – 1999. - № 15. – С.6 - 31.
9. История педагогики / под ред. Н.А. Константинова. - М.: Просвещение, 1982.
- 10.Любар О.О. Стельмахович М.Г. Історія української педагогіки – Київ, 1999.
- 11.Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник 2-е вид. 1999 р.
- 12.Розвиток народної школи і педагогічної думки на Україні / за ред. М.Д. Ярмаченка) - К.: Радянська школа, 1991.
- 13.Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. – К., Абрис, 1997. – 416 с.
- 14.Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – «2-е вид. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 136 с.
- 15.Фіцула М. М. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.,Видавничий центр «Академія».-527 с.